

STRATEGI FOR NETTVERK FOR FORSKNING OG KUNNSKAPSUTVIKLING OM BRUK AV TVANG I DET PSYKISKE HELSEVERNET (TVANGSFORSK) 2014 - 2018

Visjon:

TvangsForsk skal fremme forskning og fagutvikling av høy kvalitet som understøtter utviklingen av kunnskap om tvang i det psykiske helsevernet i Norge

INNLEDNING

Generelt har forskning på tvang vært beskjeden i Norge. Imidlertid kan vi nå se noen positive utviklingstrekk. Det er en økning i antall forskere generelt og doktorgradsprosjekter spesielt. Feltet har videre fått betydelig mer oppmerksomhet den senere tid, og det er et voksende antall konferanser og faglige seminarer. Til tross for dette er hovedbildet at forskningen på tvang fremdeles står svakt i Norge. Det publiseres få vitenskapelige artikler, og studier på tvang vinner sjeldent frem i konkurransen om forskningsbevilgninger. Kunnskapsgrunnet om ulike sider ved tvangsbruk er følgelig mangelfullt. Fagfeltet har heller ingen større forskningsmiljøer som kan være lokomotiver for forskning- og fagutvikling.

“Tiltaksplan for redusert og kvalitetssikret bruk av tvang i psykisk helsevern” (2006) pekte på behovet for økt kunnskap om bruk av tvang i det psykiske helsevernet. Som et av flere tiltak ble “Nettverk for forskning og kunnskapsutvikling om bruk av tvang i det psykiske helsevernet” (TvangsForsk) etablert i 2008. TvangsForsk er lokalisert ved UiT - Norges arktiske universitet, og er finansiert av Helsedirektoratet.

Av TvangsForsk sitt mandat fremgår det at administrasjonen skal utarbeide “en samlet plan for oppbygging og driften av nettverket gjennom prosjektperioden. De årlige virksomhetsplanene utarbeides på bakgrunn av dette overordnede plandokumentet”. Formålet med dette strategidokumentet er følgelig å klargjøre TvangsForsk langsiktige og strategiske mål, og de tiltakene som er nødvendig for å nå disse målene.

Nettverkets hovedoppgave fremgår av mandatet. TvangsForsk skal stimulere til forskning og kunnskapsutvikling om bruk av tvang. Selv om mandatet skal fornyes ved en eventuell videreføring av nettverket, legges det til grunn at dette også vil være gjeldende for neste periode.

NETTVERKETS OVERORDNEDE MÅL FOR PERIODEN ER
Å STIMULERE TIL MER OG KVALITATIVT BEDRE FORSKNING
OM TVANG I DET PSYKISKE HELSEVERNET I NORGE.

FOR Å NÅ HOVEDMÅLET PRIORITERES FØLGENDE STRATEGISKE DELMÅL:

A. NY NASJONAL STRATEGI

TvangsForsk henter mye av sin eksistensberettigelse i kraft av at det har vært en tverrpolitisk ambisjon å redusere bruken av tvang i det psykiske helsevernet. Ulike offentlige strategier og planverktøy er utviklet for å bidra til å nå en slik målsetning. For inneværende periode er "Bedre kvalitet - økt frivillighet. Nasjonal strategi for økt frivillighet i psykiske helsetjenester (2012-2015)" grunnpilaren i helsemyndighetenes bestrebelser på å redusere bruken av tvang. I dette dokumentet tilskrives TvangsForsk en sentral rolle for å oppfylle flere av strategiens tiltak, kanskje så mange som 8 av 13 tiltak. Strategidokumentet gjelder t.o.m 2015, og det er avgjørende at nettverket jobber aktivt for at de overordnede målsetningene om redusert og riktig bruk av tvang videreføres i nytt planverk.

For å nå dette målet vil TF:

- Være en aktiv pådriver ovenfor beslutningstakere og fagadministrative instanser for å understreke betydningen av at fokuset på tvang videreføres i nytt planverk. Spesielt viktig blir styringsmøtene med Helsedirektoratet, samt kontakt med nøkkelpersoner i Helsedirektoratet og Helse- og omsorgsdepartementet.
- Bidra i det offentlige ordskiftet for å opprettholde interessen rundt og fokuset på temaet.
- Formidling - blant annet gjennom hjemmeside - for å presentere ny kunnskap, og sette fokus på kunnskapshull, herunder strategier de regionale helseforetakene (RHF) og helseforetakene(HF) benytter for å redusere bruken av tvang.

B. FLERE OG BEDRE FORSKNINGSPROSJEKTER

Nettverket har lenge hatt en ambisjon om å være en "fødselshjelper" for nye forskningsprosjekter innen tvangsforskningen. Imidlertid har vi erfart at det ofte kreves oppfølging og veiledning etter at forskningsidéer er utviklet til prosjekter. Vi ønsker derfor å kunne bidra med veiledning og rådgivning i ulike faser av forskningsprosessen.

For å nå dette målet vil TF:

- Presentere en oppdatert forskningsplan for tvangsfeltet
- Bidra til å utvikle gode forskningsideer ved hjelp av stimuleringsmidler.
- Kople sammen forskere og forskningsmiljøer gjennom våre arrangementer.
- Jobbe opp mot relevante finansører for at flere forskningsprosjekter innenfor tvang skal nå opp i konkurransen om midler.
- Knytte til oss mer kapasitet og kompetanse for å kunne bistå enkeltforskere og forskergrupper med veiledning og rådgivning.

C. STYRKE FORSKERKOLLEKTIVET

Forskning på tvang har stor bredde faglig sett. Det er et stort spekter av forskningstemaer som går på tvers av en rekke faglige disipliner. Det er også et mangfold av metodiske tilnærminger som legges til grunn for ulike studier. Tvangsfeltet er samtidig lite og sårbart, og det kreves kontinuerlig rekruttering av forskere for å holde forskningsaktiviteten oppe. Samtidig er det avgjørende at vi har gode tilbud og aktiviteter til de etablerte forskerne i feltet.

Forskningsfeltets egenart skaper utfordringer og beskrives som lite og fragmentert, med begrenset samarbeid. I henhold til mandatet skal TvangsForsk skape arenaer for kunnskapsutveksling og debatt mellom forskere, kliniske miljøer og kompetansemiljøer i psykisk helsevern, samt bruker- og pårørendeorganisasjoner.

De siste årene har det vært en betydelig vekst i antall konferanser, seminarer og andre fagmøter. Forsknings samarbeid er avgjørende for å øke interessen til forskere og klinikere for tvang, utvikle nye forskningsprosjekter, og derigjennom øke forskningsaktiviteten på tvang i psykisk helsevern. På samme måte er samarbeid på tvers av fag- og institusjonsgrenser avgjørende for å utvikle robuste fagmiljøer som kan hevde seg i konkurransen om forskningssmidler. TvangsForsk ønsker følgelig å fortsette sitt arbeid med å legge til rette for tverrfaglig samarbeid mellom forskere, fagmiljøer og institusjoner.

For å nå dette målet vil TF:

- Videreføre de aktivitetene vi har i dag. Satse på kvalitativt gode arrangementer.
- Søke samarbeidspartnere som vi kan arrangere faglige aktiviteter med for å nå ut til nye potensielle forskere og miljøer.
- Imøtekomme de faglige behov forskere og miljøer har. Fagfeltet varierer fra fulltidsfor-

skere til personer som har forskning som en liten bistilling i tillegg til sin ordinære jobb. Tilby et godt faglig og interessant tilbud også til etablerte forskere.

- Identifisere og inkludere doktorgradsstipendiater og nye prosjekter som ønsker å gå inn i dette forskningsfeltet.
- Passe på at vi ikke "overforbruker" forskningsgruppen. Avveie hvor mange arrangementer det er behov for.
- Informere om TvangsForsk sitt tilbud og formidle nyheter og annen relevant informasjon fra fagfeltet.

D. STYRKE ARBEIDET MED FORMIDLING OG SYNLIGGJØRING

Selv om rollen som pådriver for å produsere mer kunnskap er den mest uttalte, har nettverket også oppgaver knyttet til formidling av kunnskap. Det fremgår av mandatet at vi skal gjøre eksisterende forskning og prosjekter tilgjengelig gjennom en litteratur- og prosjektdatabase. Det blir også påpekt at nettverket skal bistå med nyanser og pålitelig kunnskap i samfunnsdebatten.

Hittil har formidlingsoppgavene hatt en forholdsvis liten plass i TvangsForsk sitt arbeid. Vi har i hovedsak benyttet hjemmesiden og nyhetsbrev. I den senere tid har litteratordatabasen TvangsPub blitt en integrert del av vårt formidlingsarbeid. Media har vært lite benyttet. Vi vil fortsette å utvikle nettressursene. Blant annet tyder statistikk på at vi har økende grad av treff på hjemmesiden vår, men vi kan jobbe for å få dem til å være lengre inne på siden.

Det er flere grunner til at Tvangsforsk ønsker å styrke arbeidet med å formidle og synliggjøre informasjon om bruk av tvang. For det første for å gjøre kunnskap tilgjengelig for fagmiljøer, helsetjenester, politikere og allmennheten. For det andre for å synliggjøre fagfeltet for rekruttering. Videre er det sentralt å gjøre forskningen anvendelig for ulike aktører, noe som igjen er med på å legitimere forskningsinnsatsen.

For å nå dette målet vil TF:

- Tilby en oppdatert, spennende og brukervennlig hjemmeside.
- Målgruppetenkning må legges til grunn for formidling. Informasjon må bearbeides og distribueres ulikt avhengig av om det er forskere, klinikere, beslutningstakere eller samfunnet for øvrig som er mottakere. Differensiere budskapet.
- Vurdere om vi har behov for mer kompetanse innenfor formidling.